Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

talouspäällikkö Timo Jaakkola

Valtiovarainvaliokunnan
asunto- ja ympäristöjaosto
HE 29/2019 vp
Hallituksen talousarvioesitys 2020 (YM)
Julkisen talouden suunnitelma 2020–2023
11.10.2019

TAE 2020 (pääluokka 35)

Hallitus esittää ympäristöministeriön hallinnonalalle vuoden 2020 talousarvioesitykseen yhteensä 278 milj. euroa, joka on 74 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2019 varsinaisessa talousarviossa. Ympäristöhallinnon henkilöstön määrä nousee 41:llä arviolta 880:een tämän vuoden suunnitellusta 839:stä.

35.01 Ympäristöhallinnon toimintamenot

Hallinnonalan toimintamenoihin varataan 69 milj. euroa (58 Me v. 2019), joka sisältää myös päätöksentekoa palvelevien selvitysten, arviointien ja tutkimuksen rahoituksen sekä kv. toiminnan.

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenomäärärahat kasvavat 8,7 milj. eurolla. Yhtenä isona syynä toimintamenojen kasvuun on luonnonsuojeluun varatut ICT-kehittämis- ja Teas-määrärahat, 7,4 Me ja jätetiedon raportointijärjestelmä 1 milj. euroa, jätetietojärjestelmän ylläpito 0,15 milj. euroa ja jätteiden sähköinen markkinapaikka 0,215 milj. euroa. Toisaalta siirtyvän erän leikkaus on 1,06 milj. euroa.

Järjestöavustukset ovat edellisen vuoden tasolla, jos ei oteta huomioon 200 000 euron kertaerää v. 2019.

35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin varataan 179 milj. euroa (123 Me v. 2019).

Luontoympäristö
Tavoitteena on vesien ja Itämeren hyvän tilan saavuttaminen ja ylläpitäminen valtioneuvoston vuonna 2015 hyväksymien vesien- ja merenhoitosuunnitelmien mukaisesti. Suunnitelmien toimeenpanolla ja toimenpiteiden toteutuksella vähennetään rehevöitymistä, haitallisten aineiden päästöjä ja hallitaan muita vesi- ja meriympäristön tilaan kohdistuvia paineita sekä edistetään pohjavesien ja vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua.

Hallitusohjelman mukaan Suomen tulee saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet eli pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kato. Tämän vuoksi luonnonsuojelun rahoitusta kasvatetaan hallituskaudella. Luonnonsuojelumäärärahoihin ehdotetaan v. 2020 yhteensä 88,8 milj. euron lisäystä ympäristöministeriön hallinnonalalle. Lisäksi luonnonsuojelumäärärahoja lisätään myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle.

Luonnonsuojelulisäys (1 000 e)

35.01.01	**7 400**
35.10.21	**27 700**
35.10.52	**26 700**
35.10.63	**27 000**
Yhteensä	**88 800**

Momentin 35.10.22 Eräät ympäristömenot määrärahaan sisältyviä vesien- ja merenhoidon resursseja (6,89 Me) tarvitaan vuoteen 2021 ulottuvien toimenpideohjelmien toteutuksen edistämiseen. VELMU-ohjelman (Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) kohdennettuja inventointeja jatketaan meriluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta arvokkailla alueilla sekä alueilla, joihin kohdistuu erityisiä ihmispaineita. Ravinteiden kierrätys -hankkeelle esitetään 2,5 milj. euroa. Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan esitetään 15 milj. euroa (351020: 3 Me hylkyjen saneeraustyöhön, 351022: 3 Me ja 351061: 9 Me).

Metsoon varataan 25 milj. euroa. Vuosina 1971—2018 on valtion omistukseen hankittu alueita luonnonsuojelutarkoituksiin yhteensä noin 427 700 ha ja perustettu yksityisiä suojelualueita korvausta vastaan kaikkiaan 203 100 ha. Lisäksi suojellaan mm. valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita. Myös Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu joidenkin alueiden osalta. Käynnistetään toimintaohjelma elinympäristöjen monimuotoisuuden parantamiseksi. Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien rahoitusta vahvistetaan luonnonsuojelutehtävien osalta.

Ympäristönsuojelu

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kaisuun on varattu 1 milj. euroa kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen. Rahoituksella tuetaan maakuntien, kuntien ja seutukuntien ilmastotoimien suunnittelua ja toteuttamista. Tarkoitus on myös levittää kuntien ja niiden ilmastoverkostojen kehittämiä ratkaisuja ja käytäntöjä päästöjen vähentämiseksi sekä kuntalaisten vähähiilisten toimien mahdollistamiseksi. Lisäksi varataan ilmastopaneelin työtä varten 750 000 euroa ja ilmastohankkeisiin 160 000 euroa. Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resursseihin ehdotetaan 1,34 milj. euroa.

Pilaantuneita maa-alueita koskevan perustyön lisäksi valtakunnallista pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelmaa (Maaperä kuntoon -ohjelmaa). Panostus pilaantuneiden maiden kunnostustoimiin on yhteensä 2,871 milj. euroa. Puurakentamisen toimenpideohjelman toteutukseen esitetään 2 milj. euroa.

Strategisen kiertotalouden edistämisohjelman toteuttamiseen ja kiertotalouden edistämiseen varataan 0,5 milj. euroa. Ohjelman toteuttamista tuetaan kehittämistyöllä ja hankkeilla. Lisäksi kiertotaloutta ja jätealaa palvelevan jätteiden ja sivuvirtojen tietoalustan eli Materiaalitorin ylläpitoon varataan 150 000 euroa. Jätetietojärjestelmän kehittämiseen ja raportointiin ehdotetaan kertaluonteista rahoitusta 1 milj. euroa.

35.20 Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Luvun menot kasvavat 5,8 milj. eurolla 29,4 milj. euroon. Korjausavustusmäärärahaa (352055) käyttää Asuntorahasto 15,6 milj. euroa. Uusia momentteja ovat 35.20.04 Rakennetun ympäristön digitaalisen rekisterin ja alustan luominen (7,3 Me) ja 35.20.32 Avustukset asunnottomuuden poistamiseksi ja asunnottomuuden tilastoinnin kehittäminen (3,3 Me). Momentin 35.20.52 latausinfra-avustuksiin varataan 5,5 milj. euroa. Aralle lisätään 0,865 milj. euroa. Rakennusperintöavustukset tuplataan 1,7 milj. euroon.

Valtion asuntorahastosta ehdotetaan rahoitettavan lähiöohjelmaa 5 milj. eurolla. Valtion asuntorahaston varoista voidaan myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 8 milj. euroa. Purkuavustusten määrää nostetaan 5 milj. eurolla.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020—2023 (pääluokka 35)

Pääluokka 35, kehys (1 000 e)

TP 2018	TA 2019	TAE2020	2021	2022	2023
183 348	204 384	277 893	291 181	205 684	204 469

Hallinnonalan määrärahat vähenevät 73 milj. euroa (26 %) kehyskaudella 2020–2023. Syynä on mm. se, että luonnonsuojeluun asetettava panostus vähenee vuoden 2021 jälkeen. Lisäksi Puurakentamisen ohjelman, Keskipitkän aikavälin ilmasto-ohjelman, öljylämmityksestä luopumisavustusten, latausinfran, asunnotto-muusavustusten ja rakennetun ympäristön digihankkeen rahoitus päättyy vuoteen 2021. Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäisemisen rahoitus päättyy vuoteen 2020.

YM:n hallinnonalan menokehys on 0,48 % hallinnonalojen kokonaiskehyksestä.

JTS 2020–2023, menot luvuittain

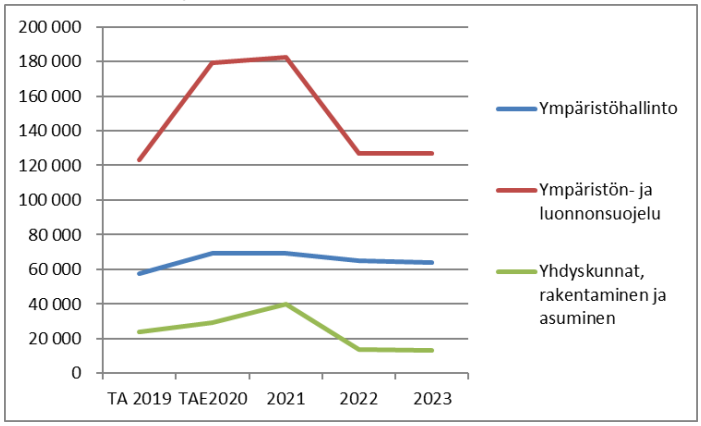

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v) (1 000 e)

TA 2019	2020	2021	2022	2023
26 214	34 888	34 742	30 612	29 892

JTS 2020–2023:ssa vuosia jatkunut toimintamenojen väheneminen päättyy. Luonnonsuojelumäärärahojen lisäys on merkittävä.

Kehysmuutoksia

- Luonnonsuojeluun esitetään lisäystä 92,8 milj. euroa v. 2021, 43 milj. euroa v. 2022 ja 53,3 milj. euroa v. 2023.
- Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan esitetään 15 milj. euroa vuosille 2020 ja 2021 sekä 12 milj. euroa vuosille 2022 ja 2023.
- Jätetiedon raportointi ja tilastointi -tietojärjestelmälle 1 milj. euroa vuosille 2020 ja 2021
- Jätetietojärjestelmän ylläpito 0,15 milj. euroa vuosina 2020–2023
- Jätteiden sähköinen markkinapaikka 0,215 milj. euroa v. 2020 ja 0,2 milj. euroa vuosina 2021 ja 2022.
- Sykelle 0,46 milj. euroa vuosille 2020–2023
- Kiertotalouden edistämisohjelmalle 0,7 milj. euroa v. 2021 ja 1 milj. euroa vuosille 2022 ja 2023
- Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resursseihin 2,34 milj. euroa vuosille 2021–2023
- Aralle 1,285 milj. euroa v. 2021, 1,085 milj. euroa v. 2022 ja 0,4 milj. euroa v. 2023 lisääntyneisiin tehtäviin.
- Öljylämmityksestä luopumiseen 10 milj. euroa v. 2021

- Sähköautojen latausinfraan 5,5 milj. euroa v. 2020 ja 2021
- Asunnottomuusavustukset ja asunnottomuustilastointi 3,3 milj. euroa vuosille 2020 ja 2021
- Rakennetun ympäristön digihanke 7,3 milj. euroa vuosille 2020 ja 2021

35.20.60 Siirto Valtion asuntorahastoon

- Kasvuseutujen tontti- ja asuntotuotannon lisäämiseksi edistetään maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) -sopimusten toteuttamista kunnallistekniikka-avustuksilla, joita myönnetään valtion asuntorahastosta vuosittain 15 milj. euroa ja kohtuuhintaiseen asuntorakentamiseen tarkoitettuihin käynnistysavustuksiin 30 milj. euroa vuosittain.
- Erityisryhmien investointiavustuksilla tuetaan heikoimpien ryhmien asuntotarjonnan parantamista 90 milj. eurolla vuosina 2020–2023.
- Ikääntyneiden kotona asumista ja hissien jälkiasennuksia sekä kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatimista tuetaan kehyskaudella korjausavustuksilla, joihin varataan talousarviossa ja VAR:ssa yhteensä 28,5 milj. euroa v. 2020 ja 33,5 milj. euroa v. 2021, 36,5 milj. euroa v. 2022 ja 21,95 milj. euroa v. 2023.
- Valtion asuntorahastosta rahoitetaan lähiöohjelmaa yhteensä 21 milj. eurolla vuosina 2020—2022.
- Purkuavustuksiin varataan 8 milj. euroa ja purkuakordeihin 10 milj. euroa vuosina 2020—2022
- Taloyhtiöiden energia-avustuksiin yhteensä 100 milj. euroa vuosina 2020—2022

Kipupiste

Kipupisteenä on henkilöstövoimavarojen riittävyys luonnonsuojeluun kohdistettujen määrärahojen kasvaessa huomattavasti. Hallitusohjelmasta syntyvien uusien laajentuvien, ilmastopolitiikan koordinaatiosta, kiertotaloudesta, kaupunkipolitiikasta ja luonnon monimuotoisuuden suojelusta tulevien uusien merkittävien tehtävien hoitamiseen tarvitaan lisävoimavaroja tehtävien hoitamiseksi. Osaamista tarvitaan ympäristöekonomiaan (nielupolitiikka, skenaariot, rakentamisen elinkaarilaskenta, hiilijalanjälkilaskenta), erilaisten rahoitusinstrumenttien tuntemukseen ja hyödyntämiseen, hankintaosaamiseen ja hankehallintaan sekä ICT-hankkeiden koordinointiin. Tarvitaan myös laajempaa juridista osaamista.